

Peter Rasmussen Damgaard, Morten Hjortskov og
Jakob Majlund Holm

Borgernes til- og fravalg af dag- institutioner – et conjoint eksperiment

Borgernes til- og fravalg i velfærdsstaten har store konsekvenser for kvaliteten og indretningen af den offentlige service. Derfor er det også vigtigt for politikere og beslutningstagere at vide, hvilke faktorer der har indflydelse på borgernes til- og fravalg, og hvordan borgerne afvejer dem mod hinanden. Vi undersøger disse spørgsmål i en repræsentativ spørgeskemaundersøgelse, hvor vi beder respondenterne tage stilling til daginstitution valg i et conjoint eksperiment. Resultaterne viser, at de inkluderede faktorer alle har meningsfulde effekter på sandsynligheden for valget af en daginstitution. Dog ser information om, hvorvidt daginstitutionen er offentlig eller privat/selvejende, ikke ud til at have nogen indflydelse. Desuden ser vi på, om en højere andel af uddannede pædagoger kan dæmpe den negative effekt af lave normeringer – det viser sig ikke at være tilfældet.

Nøgleord: institutionsvalg, conjoint eksperiment, daginstitutioner, normeringer

Velfærdsstater har igennem de seneste 20-30 år i stigende grad indført fritvalgsordninger for borgere på tværs af serviceområder (Fischer og Kvist, 2023). I denne bevægelse er lokale offentlige monopoler på kernevelfærdsområder blevet afløst af såkaldte kvasimarkeder: offentligt finansierede systemer, eventuelt med brugerbetaling, hvor ledelsen af de enkelte enheder har en vis autonomi, og hvor antallet af brugere har indflydelse på finansieringen. Kvasimarkeder består således af både offentlige og private serviceudbydere, som borgerne kan vælge imellem (Brogaard og Petersen, 2022; Guul, Hvidman og Sievertsen, 2021; Petersen, Hjelm og Vrangbæk, 2018). Mens der har været et stort fokus på de økonomiske og kvalitetsmæssige konsekvenser af markedsgørelsen (Brogaard og Petersen, 2022) samt borgernes holdninger til selve reformerne (Lindholm og Hansen, 2015), ved vi kun ganske lidt om, hvordan borgerne navigerer i disse kvasimarkeder, og hvilke faktorer der har betydning for borgernes til- eller fravalg af serviceudbydere (DEA, 2021; Dickinson et al., 2021; Guul, Hvidman og Sievertsen, 2021). Det er paradoksalt, da det er en udbredt forventning, at det er gennem en afsløring af borgernes præferencer i deres aktive til- og fravalg af serviceudbydere, at markedsgørelsen kan føre til velfærdsforbedringer – blandt andet ved at skabe konkurrence og et styrket incitament til lydhørhed hos ser-

viceudbydere (Chingos, Henderson og West, 2012; Jilke, Van Ryzin og Van de Walle, 2016; Le Grand, 2003, 2007; Lowery, 1998).

Borgernes centrale rolle på disse kvasimarkeder er samtidig et nøgleargument for tilvejebringelsen af resultatdata om serviceudbydere, da dataene antages at indgå som et vigtigt element i borgernes beslutninger om servicevalg (Coe og Brunet, 2006; James og Moseley, 2014). I den forbindelse har en omfattende litteratur fundet, at resultatdata påvirker borgeres evalueringer af offentlige services, men også at denne proces er præget af en række kognitive biases (se Olsen (2015) for et eksempel og James et al. (2020) for en nyere gennemgang af litteraturen). Når det kommer til det konkrete til- og fravalg af serviceudbydere, er det imidlertid et åbent spørgsmål, om borgerne inddrager resultatdata i deres beslutning. Samtidig ved vi meget lidt om, hvordan resultatdata bliver anvendt sammenlignet med andre typer information om serviceudbydere såsom ejerskabsform (offentlig vs. privat) eller afstand fra borgerens hjem. Det er vigtigt, fordi nogle af udfordringerne ved at få kvasimarkeder til at leve op til deres potentiale netop er ukomplet og asymmetrisk information, som gør det svært for borgerne at navigere og træffe valg i henhold til deres præferencer (Lowery, 1998).

I denne artikel besvares disse spørgsmål med udgangspunkt i forældres valg af daginstitution. Daginstitutionsområdet er et vigtigt og stort velfærdsområde i Danmark, og det er samtidig et godt eksempel på et kvasimarked, hvor penge følger borgernes valg, og hvor resultatinformation kan være vigtig for valget. For mange forældre er valget af daginstitution et meget salient valg, selvom de tilgængelige informationer om valgmulighederne kan være mangelfulde – selv i lyset af at forældrene kan trække på viden fra andre forældre og institutionsbesøg. Ud over resultatdata som fx tilfredshedsmålinger er mange tilgængelige informationer på området in- og outputdata som institutionernes størrelse og andel uddannede pædagoger (DEA, 2021). Folketingets vedtagelse af minimumsnormeringer på daginstitutionsområdet i 2021 giver desuden en særlig anledning til at kaste lys på netop denne case. Loven tilsiger, at der maksimalt må være tre børn per voksen i vuggestuer og maksimalt seks børn per voksen i børnehaver (Børne- og Undervisningsministeriet, 2020), og dermed udgør loven et klart politisk signal om et ønskværdigt serviceniveau og om normeringer som en kvalitetsmarkør for daginstitutioner (Hood og Dixon, 2010; Malhotra og Margalit, 2014).

Denne artikels forskningsspørgsmål er således, hvilke typer tilgængelig information borgerne lægger vægt på i deres valg af service. Vi undersøger problemstillingen ved at gennemføre et conjoint eksperiment, hvor respondenterne vælger mellem forskellige fiktive daginstitutioner. Conjoint-metoden har flere

fordele i denne sammenhæng. For det første kan vi observere valg og fravalg på baggrund af respondenternes vurdering af flere faktorer på én gang, og dermed kan vi være mere sikre på, at de afvejer forskellige faktorer fremfor at tænke i én faktor ad gangen. For det andet kan vi med en fuld randomisering af faktorernes niveauer (er der fx seks eller syv børn per voksen?) udtale os kausalt om faktorernes effekt på sandsynligheden for at vælge en daginstitution. Og sluttelig kan vi i højere grad undgå socialt tilpassede svar (*social desirability bias*) end ved traditionelle spørgeskemateknikker, da respondenterne er opmærksomme på, at vi ikke kan se de individuelle begrundelser for at til- eller fravælge et givet tilbud (Davidson et al., 2021; Hainmueller, Hopkins og Yamamoto, 2014; Horiuchi, Markovich og Yamamoto, 2021).

Bidraget i denne artikel er således for det første at sætte fokus på, hvordan borgerne vægter forskellige typer information i kvasimarkeder og konkret i valget af daginstitutioner i Danmark. For det andet bidrager artiklen ved brugen af et conjoint eksperiment, der kan give os et kausalt bud på, hvilke informationer borgerne lægger vægt på i disse multidimensionelle og komplekse valg. Endelig giver conjoint-eksperimentet mulighed for at vurdere effekten af resultatdata for borgernes valg i relation til andre faktorer med potentiel betydning. Når vi ser nærmere på disse andre faktorer, fokuserer vi særligt på, om borgerne substituerer kvalitet – i form af en høj andel uddannede pædagoger – med kvantitet – i form af lave normeringer.

Resultaterne viser, at højere normeringer, andel uddannede pædagoger og andel tilfredse forældre har en positiv indflydelse på valget. Længere afstand til institutionen, andel børn af udenlandsk herkomst samt antal børn i daginstitutionen har en negativ indflydelse på valget. Om institutionen er privat eller offentligt ejet ser imidlertid ikke ud til at have betydning for valget, hvilket til dels står i modsætning til studier af sektorbias fra både Danmark (Hvidman, 2019; Hvidman og Andersen, 2016) og USA (Marvel, 2015). Til slut undersøger vi, om en højere andel af uddannede pædagoger kan dæmpe den negative effekt af lave normeringer, og det viser sig kun i begrænset grad at være tilfældet. Vores resultater viser, at borgere anvender en bred vifte af tilgængelig information i deres institutionsvalg, og at de foretager meningsfulde afvejninger på tværs af institutionskarakteristika.

Teori

Kvasimarkeder

På en række serviceområder har skiftende regeringer i Danmark valgt at give borgerne stadig mere frit valg af serviceudbydere (Fischer og Kvist, 2023). Det gælder eksempelvis for gymnasier, praktiserende læger og daginstitutioner, hvor

der ofte er både offentlige og private udbydere. På den måde har vi fået valgfrihed på markedslignende vilkår – kvasimarkeder – på disse områder, selvom der i mange tilfælde er tale om offentlige ydelser. Kvasimarkeder er offentligt finansierede systemer, hvor ledelsen af de enkelte enheder har en vis autonomi, og hvor antallet af brugere har indflydelse på finansieringen i en form for aktivitetsbaseret finansieringssystem, og der kan eventuelt være brugerbetaling, som det eksempelvis er tilfældet på daginstitutionsområdet i Danmark. Kvasimarkeder består således af både offentlige og private serviceudbydere, som borgerne kan vælge imellem (Brogaard og Petersen, 2022; Guul, Hvidman og Sievertsen, 2021; Petersen, Hjelmar og Vrangbæk, 2018).

En del af teorien bag markedsgørelsen stammer fra public choice og new public management, som peger på, at manglende konkurrence mellem serviceudbydere vil resultere i de samme velfærds- og kvalitetstab, som kendetegner private monopoler. I stedet for offentlig regulering peger teorierne på mere privatisering, udlicitering og frit valg til brugerne som løsninger på manglende kvalitet (Lindholm og Hansen, 2015; Petersen og Hjelmar, 2014: 5-6). For at øge kvaliteten af offentlige serviceydelser er to af kerneargumenterne bag at skabe disse kvasimarkeder, at borgerne vil “stemme med fødderne” og vælge det tilbud, som bedst passer til deres præferencer (Tiebout, 1956), og at de enkelte servicetilbud gennem indbyrdes konkurrence om borgerne vil stræbe efter højere kvalitet, effektivitet og innovation (Pollitt og Bouckaert, 2017). Derfor betragtes borgernes fravalg af eller exit fra en service som et signal om utilfredshed med dårlig kvalitet, som udbyderen derefter kan og bør reagere på (Dowding og John, 2012; Hirschman, 1970). Borgernes til- og fravalg kan derfor betragtes som et udtryk for den opfattede kvalitet og en måde at sikre dem demokratisk empowerment (Hastings og Weinstein, 2008; Tiebout, 1956; Warren, 2011).

Der kan imidlertid være en række udfordringer forbundet med at skabe effektive kvasimarkeder, som kan gøre vejen fra markedsgørelse til øget kvalitet omstændelig. Den første udfordring kan angå selve kvaliteten og definitionen af den. På områder som daginstitutioner med komplekse kvalitetsbegreber kan det være ekstra svært at måle og beskrive kvalitet, og især sammenligning af forskellige leverandører er svær (Wilson, 1989).

En anden, relateret, udfordring med at skabe effektive kvasimarkeder kan være ukomplet og asymmetrisk information omkring kvaliteten. Uden klar information fungerer den førnævnte konkurrenceantagelse ikke, og det kan reducere de formodede kvalitetsforbedringer. Er kvalitetsbegrebet tilmed komplekst og svært målbart, udfordres kommunikationen til borgerne yderligere. Selvom exit er en mulighed i de danske daginstitutioner, er det ofte i sig selv et informationsfattigt kvalitetssignal i forhold til, hvad der skal ændres (Hirschman,

1982; John, 2017), og i tilfælde hvor tilstrækkeligt mange brugere anvender exit samtidigt, udgør det en eksistentiel trussel for organisationen, uden at der nødvendigvis følger klare handlingsanvisninger med (Hirschman, 1970).

Daginstitutioner er et område med et komplekst kvalitetsbegreb (Næsby, 2019; Lindeberg et al., 2023), blandt andet fordi der er informationsasymmetri mellem den øverste ledelse (principalen) og pædagogerne i yderste led med kontakten til borgerne (agenten), og fordi output og outcome ikke nødvendigvis er nemme at måle og dermed at styre efter (Brogaard og Petersen, 2022; DEA, 2021; Wilson, 1989). Den tilgængelige information giver primært brugerne et øjebliksbillede af kvaliteten, fx fra de udbredte rundvisninger i institutionen, anekdoter fra andre forældre eller normeringer, som måske ikke reelt svarer til dagligdagen. Endelig er pædagogerne en gruppe af professionelle frontmedarbejdere, som har en høj grad af skjult, specialiseret viden og autonomi i udførelsen af arbejdet, hvilket kan komplicere borgernes vurderinger af kvaliteten.

En tredje udfordring kan være begrænsninger i det frie valg for borgerne, både internt i forhold til kvasimarkedet, fx lovgivning eller bestemmelser, og eksternt i forhold til fx geografi og afstanden til en daginstitution (Lowery, 1998; Shleifer 1998; Le Grand, 1991).

Hvis kvasimarkeder skal fungere effektivt, er det derfor vigtigt, at politikere og beslutningstagere kender til borgernes præferencer og kvalitetsopfattelser, før det ender i exit. Én strategi er *voice*, dvs. borgerne udtrykker deres utilfredshed igennem tilfredshedsundersøgelser, fokusgrupper, høringer eller almindelige samtaler i hverdagen med serviceudbyderen (EVA, 2010; Hirschman, 1970). Voice kan også komme til udtryk som *collective voice* i form af protester, som fx initiativet ”HvorErDerEnVoksen”, der i april 2019 protesterede i 57 byer for flere pædagoger i daginstitutionerne (Ritzau, 2019; Tybjerg, 2019). Voice er en vigtig informationskanal for beslutningstagere, især på områder hvor kvalitetsbegrebet er mangefacetteret og komplekst, og hvor exit dermed kan fortolkes på flere måder.

Det er imidlertid heller ikke altid sådan, at borgeres og brugeres voice er nem at fortolke og omsætte til konkret handling. Når kvaliteten er mangefacetteret og måske betyder noget forskelligt for hver enkelt borger, så skal der stærke signaler til, før en offentlig organisation kan reagere entydigt og effektivt. Samtidig kan den enkelte borger vægte og substituere faktorer forskelligt, hvilket besværliggør organisationernes brug af voice-mekanismen til forbedring af servicen: Hvilke tilbagemeldinger er repræsentative, og hvordan kan man reagere? Er det fx muligt både at øge kvaliteten af servicen og afbøde de negative effekter af lave normeringer ved at øge pædagogandelen? Det kan være nogle af grundene til, at forskningen i privatiseringers effekter på kvalitet er en

smule nedslående; det tyder nemlig ikke på, at der er de store kvalitetsgevinster at hente i privatisering og frit valg på velfærdsområderne (Brogaard og Petersen, 2022; Hjelmar, Petersen og Vrangbæk, 2013; Petersen, Hjelmar og Vrangbæk, 2018; Petersen og Hjelmar, 2014).

Samlet set er det en af antagelserne bag kvasimarkeder og markedsgørelsen af den offentlige sektor, at offentlige serviceudbydere kan reagere på borgernes valg, exit og voice og skabe bedre servicekvalitet. Politikere og beslutningstagere kan ifølge teorien se på, hvilke udbydere der fravælges for at få et indtryk af, hvor kvaliteten skal øges og tilpasses borgernes præferencer. Det kræver imidlertid, at borgernes præferencer er kendte, repræsentative og bliver udtrykt relativt klart, hvilket kan være svært, hvis kvaliteten er vanskelig at beskrive og måle, informationen er ukomplet og asymmetrisk, og man samtidig skal forholde sig til input og reaktioner fra borgerne gennem forskellige kanaler.

Faktorer med betydning for forældres valg af serviceudbydere

Modsat den internationale litteratur om skolevalg (Beuermann et al., 2023; Hastings, Van Weelden og Weinstein, 2007; Hastings og Weinstein, 2008; Erickson, 2017) og om daginstitutioners kvalitet og effekt på børnenes trivsel og livsmuligheder (Baker, Gruber og Milligan, 2019; Datta Gupta og Simonsen, 2010; Dietrichson, Kristiansen og Viinholt, 2020; Gray-Lobe, Pathak og Walters, 2023; Lindeberg et al., 2023) findes der kun en begrænset forskningslitteratur om daginstitutionvalg og de faktorer, som forældrene lægger vægt på (Davidson et al., 2021; DEA, 2021).

Med udgangspunkt i litteraturen om kvaliteten i de danske daginstitutioner er der mange konkrete faktorer, som forældre lægger vægt på i valget af daginstitution (Christoffersen, Højen-Sørensen og Laugesen, 2014; DEA, 2021; Lindeberg et al., 2023; Næsby, 2019). Vi ser i nærværende artikel på faktorer, som angår daginstitutionens organisatoriske forhold, der med rimelighed også kan ændres organisatorisk enten i daginstitutionen eller kommunen. Det er desuden faktorer, som forældrene har mulighed for at vurdere uden nødvendigvis allerede at kende daginstitutionen indefra, dvs. igennem oplysninger fra kommunen eller dagtilbuddet.

Her er resultatdata en faktor, som en omfangsrig litteratur har påvist er vigtig i understøttelsen af borgernes servicevalg (James et al., 2020). Vi har derfor medtaget *andelen af tilfredse forældre* som en faktor. Forældretilfredshed er måske det mest holistiske resultatmål i daginstitutionerne. I anerkendelse af at ikke alle betydningsfulde faktorer kan inddrages meningsfuldt i nedenstående analyse, kan tilfredsheds målet tjene til at indfange flere mulige kvalitetsfaktorer, som borgerne måtte lægge vægt på. Logikken er, at borgerne antager, at bru-

gere af serviceydelsen lægger vægt på nogenlunde de samme kvalitetsfaktorer, som de selv gør, og at kvaliteten må være høj, hvis tilfredsheden er det. Tilfreds-hedsundersøgelser benyttes i udstrakt grad i den offentlige sektor i Danmark til at indfange den oplevede kvalitet (EVA, 2010: 9-10; Hjortskov, 2018, 2019), og det er derfor et kvalitetsmål og en type resultatdata, som borgere vil støde på.

En anden type information angår mere objektive karakteristika ved daginstitutionen. Det vil sige oplysninger, som ikke direkte siger noget om institutionens resultater, men som alligevel kan have indflydelse på borgernes kvalitetsbetragtninger – fx gennem normative eller prototypiske betragtninger om det gode dagtilbud eller ud fra en overbevisning om, at det pågældende karakteristikon, fx antal børn, faktisk påvirker kvaliteten direkte eller indirekte.

Et af disse karakteristika er daginstitutionernes *normeringer*, dvs. antal børn per voksen. Normeringer fylder som nævnt en del i den aktuelle debat (Ritzau, 2019; Tybjerg, 2019) og har fyldt meget i forskningen i kvalitet i daginstitutioner helt tilbage fra 1940'erne, hvor deres betydning for kvaliteten også er blevet understreget (se Christoffersen, Højen-Sørensen og Laugesen, 2014: 65-91 for en forskningsoversigt). Det er dog ikke nødvendigvis ensbetydende med, at borgerne lægger væsentlig vægt på denne faktor i valget af daginstitution, når mange forskellige faktorer skal afvejes samtidig.

Tæt knyttet til daginstitutionens normeringstal er *andelen af pædagogisk uddannet* personale i daginstitutionen. DEA finder i en nylig analyse af børn, der skifter daginstitution, at denne faktor er vigtig for valg og fravalg af daginstitutioner (DEA, 2021: 8). Det kan hænge sammen med den tætte forbindelse mellem personalets uddannelse og kvaliteten af daginstitutionen (Christoffersen, Højen-Sørensen og Laugesen, 2014: 93-116), og dermed vil det også være meningsfuldt for borgerne at lægge til grund for valget.

Desuden inkluderer vi fire øvrige objektive faktorer i form af det samlede antal børn i institutionen, andel børn af udenlandsk herkomst, institutionens ejerforhold (offentlig/privat) samt afstand mellem institution og hjem. Både institutionsstørrelse – det samlede antal børn – og andelen af børn af udenlandsk herkomst er faktorer, der tidligere er blevet undersøgt i forhold til institutionsvalg (DEA, 2021) og har fået opmærksomhed i den brede politiske debat om daginstitutionsområdet. Det teoretiske argument for distinktionen offentlig/privat er, at private leverandører har stærkere incitamenter til at levere ydelser af høj kvalitet (Shleifer, 1998), ligesom at distinktionen har fået megen opmærksomhed i litteraturen om *anti-public sector bias* (Marvel, 2015; Hvidman, 2019; Meier, Johnson og An, 2019). Endelig er afstand fra eget hjem et objektivi vilkår for brugen af service, der repræsenterer daglige omkostninger i rejsetid forbundet med et givet servicetilbud, og som derved tilføjer vigtig realisme for

valget. Da taksten for at have et barn i offentlig daginstitution ikke varierer inden for den enkelte kommune, har vi valgt ikke at inkludere denne faktor i vores studie ud fra en betragtning om, at daginstitutionsvalget i vid udstrækning foregår inden for kommunen.

Design og data

For at komme nærmere hvordan borgerne vælger mellem forskellige velfærdstilbud, har vi igennem YouGov udsendt et spørgeskema til et repræsentativt udsnit af danskerne. Spørgeskemaet blev udsendt den 27.09.2021 og var aktivt frem til den 28.10.2021, og vi fik i alt 1336 svar. Tabel 1 viser den deskriptive statistik for stikprøven på en række relevante karakteristika.

Tabel 1: Deskriptiv statistik for stikprøven

Variabel	Obs.	Gns.	SD	Min.	Maks.
Alder	1336	48,05	16,33	20	68,5
Køn (1 = kvinde)	1336	0,51	-	0	1
Længerevarende uddannelse (1 = Ja)	1336	0,10	-	0	1
Hjemmeboende børn (1 = Ja)	1336	0,29	-	0	1
Region (1 = Sjælland)	1336	0,15	-	0	1

I et kvasimarkedsperspektiv kan der argumenteres for, at det er mest oplagt at fokusere på kommende, nuværende og eventuelt også tidligere brugere af daginstitutioner. Dog er det i et bredere demokratisk perspektiv også relevant at belyse, hvordan borgere generelt forholder sig til servicekvalitet, da daginstitutionsområdet kan være et salient policyemne for ikkebrugere, ligesom borgere bidrager med finansiering via skat. Som samplingstrategi har vi valgt en mellemform, hvor vi har et repræsentativt udsnit af danskere fra YouGov, men hvor vi samtidig stiller fire spørgsmål, der skal afdække, hvor aktuelt et daginstitutionsvalg er for dem, så vi kan afdække eventuelle forskelle mellem forældre og ikkeforældre. **Figur S.1 i det supplerende materiale** viser resultaterne for disse subgruppeanalyser, og der er ikke noget, der tyder på substantielle forskelle mellem forældre og ikkeforældre mht. valg af daginstitution, og vores analyser tager således også udgangspunkt i det brede borgersample.

Spørgeskemaet indeholdt både almindelige spørgsmål og et conjoint eksperiment, hvor borgerne ad fem omgange blev bedt om at vælge mellem to forskellige dagtilbud. Som beskrevet er borgernes valg imellem daginstitutioner en

veletableret del af velfærdsstaten i Danmark, og der er en række informationskilder, som borgerne kan trække på, fx kommunale statistikker, institutionsrundvisninger, dagtilbudsportalen og tilsynsrapporter, for at kunne foretage et velinformeret daginstitutionvalg (DEA, 2021).

Conjoint-eksperimentet

Conjoint-eksperimentet opstiller et fiktivt valg mellem to daginstitutioner for respondenterne, hvilket tvinger respondenterne til at tage stilling.¹ Daginstitutionerne er i eksperimentet navnløse og består af en række informationer på de nævnte faktorer. I den indledende tekst til eksperimentet blev respondenterne bedt om at forholde sig til en børnehave (daginstitution for børn i alderen 3-6 år). Børnehaver er her valgt fremfor vuggestue, dagpleje eller en integreret institution, fordi børnehaver antageligt repræsenterer en mere ensartet case på tværs af de forskellige respondenter uden for meget støj omkring fx, hvilken normering der anses for at være rimelig. En stor del af børnene i aldersgruppen går desuden i, og har erfaring fra, børnehave, og de begynder nogenlunde samtidig og går der nogenlunde lige længe modsat i dagpleje og vuggestue.

Vi har udvalgt en række niveauer for hver faktor, som fremgår af tabel 2. Niveauerne er forsøgt afpasset, så de afspejler den faktiske empiriske variation i danske daginstitutioner (se tabel S.8. i det supplerende materiale for en gennemgang). Data på kommuneniveau viser eksempelvis et spænd i forældretilfredsheden fra 69 pct. til 96 pct., ligesom andelen af pædagoger i daginstitutioner på

Tabel 2: Attributterne og deres tilhørende niveauer i conjoint-eksperimentet

Attribut	Mulige niveauer
Samlet antal børn i børnehaven	[21, 34, 52, 73]
Andel børn af udenlandsk herkomst	[0%, 6%, 17%, 43%, 65%]
Normering (antal børn per voksen)	[3 børn per voksen, 4 børn per voksen, 5 børn per voksen, 6 børn per voksen, 7 børn per voksen, 8 børn per voksen, 9 børn per voksen]
Andel personale som er uddannede pædagoger	[45%, 58%, 65%, 73%]
Afstand fra hjemmet til børnehaven	[0,5 km, 1 km, 3 km, 5 km, 10 km]
Offentlig eller privat børnehave	[Offentlig, privat/selvejende]
Forældretilfredshed (andel ”tilfredse” og ”meget tilfredse” forældre)	[65%, 75%, 85%, 95%]

kommuneniveau spænder fra 37 pct. til 71,1 pct., hvilket nogenlunde svarer til spændet i niveauerne i conjointen. Niveauerne for ”Afstand fra barnets hjem” beror dog på skøn, da det ikke har været muligt at finde relevante kilder for denne faktor.

Respondenterne ser to realiseringer af de forskellige niveauer, dagtilbud 1 og dagtilbud 2, præsenteret side om side. Niveauerne er fuldt randomiserede. Den randomiserede form og de forskellige niveauer betyder også, at der er rigtig mange kombinationer af oplysninger. Der er med andre ord tusindvis af mulige treatmentgrupper (22.400 i vores eksperiment), og det er ikke alle, der faktisk ses af en respondent. Derfor estimerer vi i denne undersøgelse ikke *average treatment effect* (ATE), som ellers er standard inden for eksperimenter, men derimod *average marginal component effect* (AMCE). AMCE repræsenterer den marginale effekt af en faktor på tværs af den samlede fordeling af de resterende faktorer. Det vil sige, at AMCE viser, hvor meget sandsynligheden for, at populationen vælger en daginstitution, stiger, hvis institutionens niveau stiger med ét trin, fordelt over alle mulige niveauer på de andre faktorer (Hainmueller, Hopkins og Yamamoto, 2014: 10-11). AMCE angiver i vores tilfælde med andre ord, hvor meget bedre eller værre en tilfældigt sammensat daginstitution ville klare sig ved at ændre faktoren fra referencekategorien (fx tre børn per voksen) til det pågældende niveau (fx fire børn per voksen) (Bansak et al., 2022: 5).

Efter at have set realiseringerne af de to daginstitutioner bliver respondenterne bedt om at svare på, hvilken daginstitution de ville vælge. Hver respondent ser fem valgscenarier (se et eksempel i tabel 3). Derefter estimeres AMCE ved at regressere de enkelte niveauer (opgjort i dummyvariable) fra faktorerne, minus en referencekategori, på, om respondenterne har valgt den ene eller anden daginstitution.²

Der er flere fordele ved at benytte et conjoint eksperiment i denne kontekst. For det første er valget forhåbentlig mere realistisk for respondenterne på trods af det fiktive setup. Man skal ikke vurdere enkelte faktorer, men på tværs af en række af dem, og man bliver bedt om at foretage et valg mellem to alternativer. Det kan være en styrke på områder, hvor kvalitetsbegrebet er meget sammensat, og hvor der skal foretages komplicerede afvejninger mellem faktorer (Davidson et al., 2021). Der er ydermere flere undersøgelser, der tyder på, at conjoint eksperimenter har en høj ekstern validitet – også i tilfælde hvor afvejningen af forskellige faktorer i forhold til hinanden er kompleks (Auerbach og Thachil, 2018; Hainmueller, Hangartner og Yamamoto, 2015).

For det andet kan vi tillade os at konkludere kausalt, fordi niveauerne ind sættes tilfældigt og dermed ikke er påvirkede af tredjevariable som fx nabolag, socioøkonomisk status eller motivation blandt de ansatte. For det tredje kan vi

Table 3: Eksempel på valgscenarie i conjoint-eksperimentet

	Dagtilbud 1	Dagtilbud 2
Samlet antal børn i børnehaven	54 børn	34 børn
Andel børn af udenlandsk herkomst	6%	17%
Normering (antal børn per voksen)	5 børn per voksen	7 børn per voksen
Andel personale som er uddannede pædagoger	65%	58%
Afstand fra hjemmet til børnehaven	3 km	1 km
Offentlig eller privat børnehave	Offentlig	Privat/selvejende
Forældretilfredshed (andel ”tilfredse” og ”meget tilfredse” forældre)	85%	95%

Note: De specifikke niveauer blev udtrukket tilfældigt for hvert dagtilbud i hvert valgscenarie. Alle kombinationer er derfor mulige.

teste de kausale effekter på flere faktorer på én gang fremfor blot at teste 1 eller 2, som det traditionelle surveyeksperiment typisk er begrænset til (Hainmueller, Hopkins og Yamamoto, 2014). Det skal dog også bemærkes, at det forhold, at respondenterne bliver bedt om at lave en relativ kompleks vurdering gentagne gange, kan resultere i støj i estimerterne på grund af tilfældige svar. Derudover kan respondenternes vurderinger være præget af den omfattende politiske debat om normeringer, hvilket kan medvirke til at forklare, at respondenter, som ikke har institutionsvalget nærværende i deres tilværelse, svarer stort set identisk med forældre med børn i institution.

Ud over at afdække om de syv karakteristika påvirker daginstitution valg hver især, er der grund til at afdække udvalgte kombinationer af karakteristika, hvor der kan være interaktionseffekter. For eksempel kunne man forestille sig, at nogle borgere vil acceptere flere børn per voksen, hvis blot en tilfredsstillende andel af de voksne er uddannede pædagoger. Det kan vi estimere ved hjælp af *average component interaction effect* (ACIE), som i vid udstrækning minder om den sædvanlige interaktionsanalyse i lineær regression. ACIE består af den gennemsnitlige forskel i AMCE imellem niveauerne på den interagerende variabel (Hainmueller, Hopkins og Yamamoto, 2014: 12-13).

Resultater

Figur 1 viser et koefficientplot af resultaterne fra conjoint-eksperimentet, hvor respondenterne er blevet bedt om at vurdere, hvilken daginstitution de ville

vælge ud af to mulige. Prikkerne angiver AMCE-estimatet for de enkelte niveauer af faktorerne i forhold til en referencekategori (benævnt "ref" i figuren). Stregerne ud fra prikkerne angiver 95 pct. konfidensintervallerne.

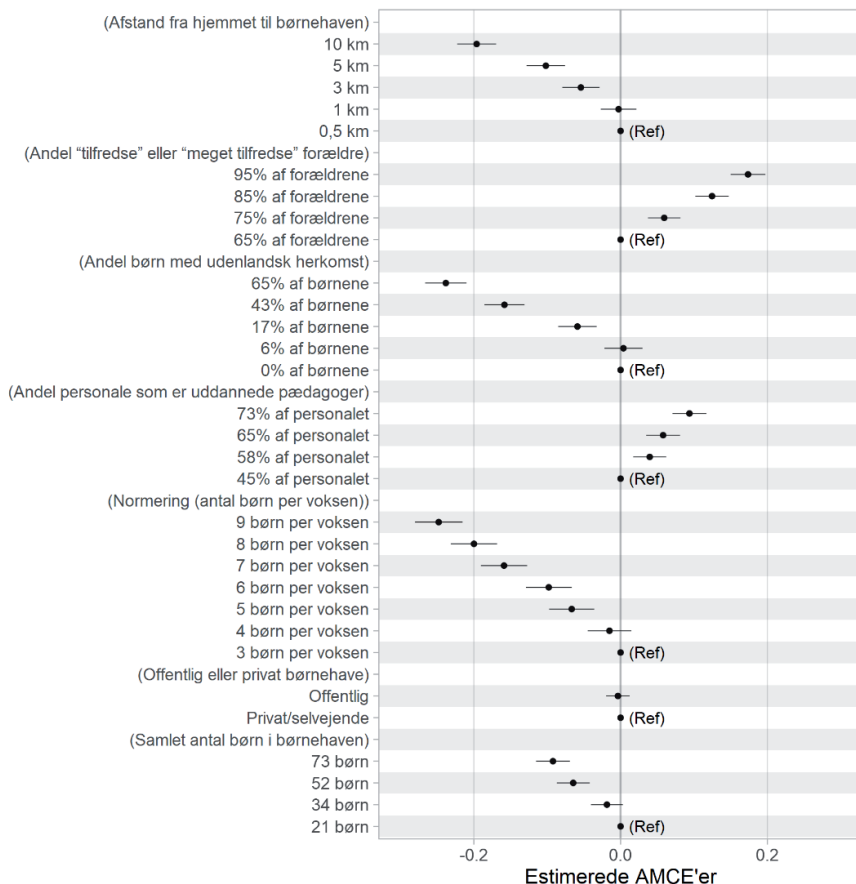
Resultatet viser, at borgernes sandsynlighed for tilvalg hænger systematisk sammen med normeringen. I sammenligning med tre børn per voksen (referencekategorien) ses et næsten lineært, negativt forhold mellem antal børn per voksen og sandsynligheden for at vælge en given daginstitution: jo flere børn per voksen, des mindre sandsynlighed for at daginstitutionen bliver valgt til. Fire børn per voksen er ikke signifikant forskelligt fra 0, så vi kan ikke sige, at der er forskel på tre og fire børn per voksen. Ellers har resten af niveauerne en signifikant, og stigende, forskel til referencekategorien tre børn per voksen. De er dog ikke nødvendigvis forskellige fra hinanden indbyrdes. På landsplan spænder normeringen fra 6,5 i kommunen med den højeste børn per voksen-ratio til 4,7 i kommunen med den laveste (se tabel S.8. i det supplerende materiale).

Andelen af uddannede pædagoger ser også ud til at betyde noget for borgerne, dog ikke i helt samme omfang som normeringerne. Det kan dog være svært at sammenligne de forskellige faktorer på tværs i conjoint eksperimenter, da det ofte, som i dette tilfælde, er angivet på forskellige skalaer. Desuden betyder antallet af niveauer også noget for sammenligneligheden (Ganter, 2023). Når andelen af uddannede pædagoger øges fra 45 pct. til 73 pct., øges sandsynligheden for at vælge en given daginstitution også. Denne forskel i uddannede pædagoger svarer stort set til variationen på landsplan, hvor forskellen er henholdsvis 37 pct. og 71 pct. mellem kommunen med den laveste og den højeste andel.

Andelen af børn af udenlandsk herkomst slår også ud som vigtig for i hvert fald nogle af respondenterne. Således mindskes sandsynligheden for at vælge en daginstitution i eksperimentet, når andelen af børn af udenlandsk herkomst er 17 pct. eller mere (sammenlignet med 0 pct.). Imens er sandsynligheden for valg den samme for daginstitutioner med 0 pct. og 6 pct. Som kontekst til disse resultater kan nævnes, at mere end halvdelen af Danmarks daginstitutioner har under 5 pct. tosprogede børn. Dog har 8 pct. af daginstitutionerne 25-50 pct. tosprogede børn, og 30-40 pct. af daginstitutionerne har 5-25 pct. tosprogede børn (se tabel S.8).

Afstanden til hjemmet viser sig også at være en væsentlig faktor, når borgerne vælger mellem daginstitutionerne. Når afstanden øges, mindskes sandsynligheden for at vælge en daginstitution. Særligt det øverste niveau, 10 km, trækker ned. Her skal man være opmærksom på, at springene mellem de enkelte niveauer ikke er ens, da der kun er 500 meter imellem de to første (0,5 og 1 km) og 5 km imellem de to sidste (5 og 10 km). Vores mere holistiske kvalitetsmål vedrørende forældretilfredshed har også indflydelse på valget, således

Figur 1: Resultater fra conjoint-eksperimentet

Note: Figuren viser betydningen af institutionskarakteristika for sandsynligheden for at vælge en given institution betinget valgscenarie nummer (1-5). OLS-regressioner med klyngebuste standardfejl på individniveau. Fejllinjerne repræsenterer 95%-konfidensintervaller. N = 1336. De underliggende modeller er rapporteret i tabel S.5 i det supplerende materiale.

at jo større andel tilfredse forældre, desto større sandsynlighed for at vælge en daginstitution. Det tyder dermed på, at borgerne bruger forældretilfredshed som et kvalitetssignal, der indeholder yderligere information, end hvad der er i de seks øvrige faktorer. På landsplan angiver 84 pct. af de adspurgte forældre, at de enten er "meget tilfredse" eller "tilfredse" med deres daginstitution. I kommunen med den højeste tilfredshed er tallet 96 pct., imens tallet er 69 pct. i kommunen med den laveste tilfredshed (se tabel S.8).

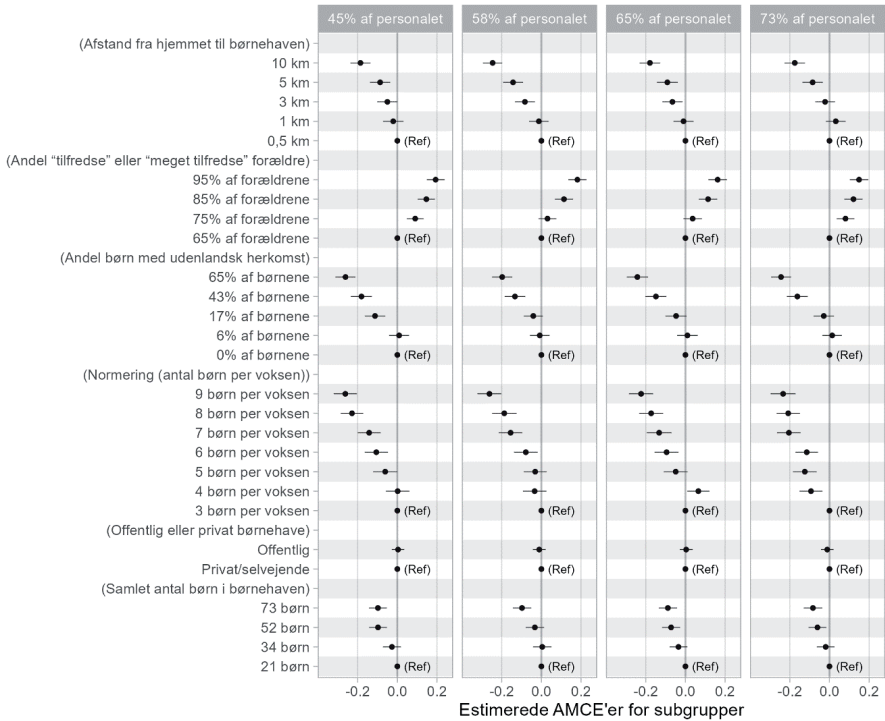
Til gengæld har det samlede antal af børn i daginstitutionen ikke stor indflydelse på valget, selvom der ses en tendens til, at borgere foretrækker mindre institutioner. Endelig ser det ikke ud til at have indflydelse på valget, om daginstitutionen er offentlig eller privat. Dette resultat ligger således i forlængelse af den del af litteraturen om anti-public sector bias, som ikke finder empirisk evidens for fænomenet (Jilke, Van Dooren og Rys, 2018; Meier, Johnson og An, 2019). Ejerskabsform er åbenbart ikke vigtig information for borgerne i valget af daginstitution i Danmark. En anden mulig tolkning er, at sector bias kan skyldes, at borgere bruger information om ejerskab som proxy eller signal for andre kvalitetsdimensioner i andre typer forskningsdesign, imens conjoint eksperiment, hvor borgerne måske netop får information om disse relevante dimensioner, gør proxyen irrelevant (Dafoe, Zhang og Caughey, 2018). Mere overordnet kan det også være tilfældet, at én eller flere af de andre faktorer havde haft en stærkere betydning for valget, hvis de var blevet undersøgt isoleret.

Det er måske ikke så overraskende, at normeringerne betyder meget for daginstitutionervalget blandt borgerne. En tese kan imidlertid være, at betydningen kan dæmpes, hvis de ansatte har den uddannelsesmæssige ballast til at håndtere flere børn eller på anden måde mindske den eventuelt negative indflydelse af mange børn per voksen. Med andre ord kan der være en interaktionseffekt. Derfor viser vi i figur 2 en opdeling af resultaterne efter andel uddannede pædagoger.

Figur 2 viser conjoint-eksperimentet opdelt efter, hvilket niveau af andel uddannede pædagoger respondenterne har set. Det svarer med andre ord til at interagere samtlige faktorer med andel uddannede pædagoger. Som det fremgår af figuren, gør det ikke den helt store forskel for de andre faktorer, at andelen af uddannede pædagoger skifter. Dog kan der skimtes nogle små ændringer for både betydningen af normeringer og andelen af børn af udenlandsk herkomst. For at komme ændringerne en anelse nærmere, viser figur 3 de estimerede forskelle mellem de forskellige niveauer af uddannede pædagoger.

De formelle interaktionstest indikerer potentielle interaktionseffekter for hhv. andelen af børn af udenlandsk herkomst og for normering. Der ses en tendens til, at borgerne bliver mere positivt stemt overfor at have en smule højere andel børn af udenlandsk baggrund, når andelen af uddannede pædagoger er høj. Således er der en statistisk signifikant stigning i AMCE'en for 17 pct. børn af udenlandsk herkomst (vs. 0 pct.), når andelen af personalet, der er uddannet, stiger fra 45 pct. til 58 pct. ($p = 0,041$, første kolonne i figur 3), samt når den stiger fra 45 pct. til 73 pct. ($p = 0,023$, tredje kolonne). Et tilnærmelsesvist tilsvarende mønster gør sig gældende, når andelen af personale, der er uddannet, stiger fra 45 pct. til 65 pct. (midterste kolonne, figur 3), men denne forskel er

Figur 2: Normeringer og andel uddannede pædagoger

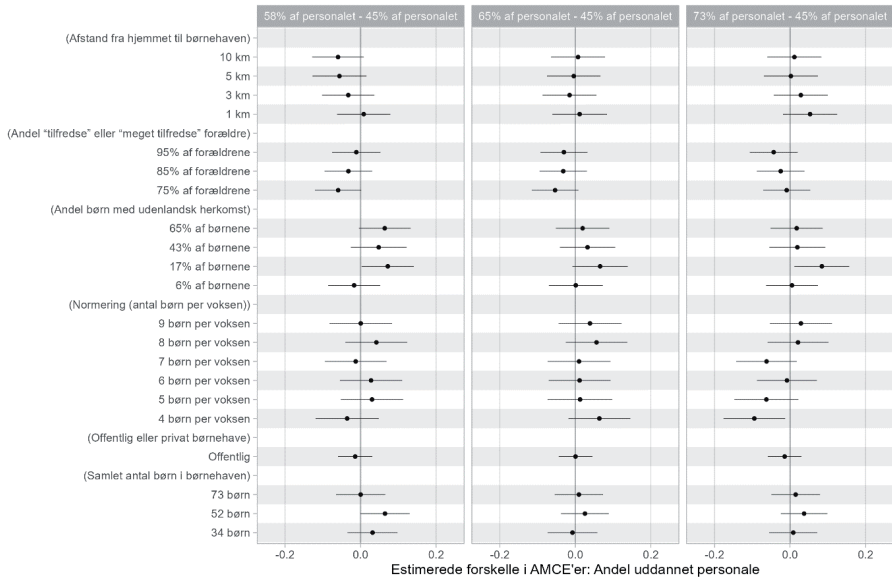

Note: Figuren viser betydningen af institutionskarakteristika for sandsynligheden for at vælge en given institution betinget valgscenarie nummer (1-5). OLS-regressioner med klyngebuste standardfejl på individniveau. Fejllinjerne repræsenterer 95%-konfidensintervaller. N = 1336. De underliggende modeller er rapporteret i tabel S.6 i det supplerende materiale.

ikke statistisk signifikant ($p = 0,079$). En tilsvarende "buffereffekt" ses dog ikke for højere andele af børn af udenlandsk herkomst; de påvirker sandsynligheden for institutionsvalg ens uanset personalets uddannelsesgrad.

Den anden forskel ses ved normeringerne i forskellen mellem 45 pct. og 73 pct. uddannede pædagoger: Her er ændringen i sandsynlighed for at vælge en daginstitution med fire børn per pædagog sammenlignet med tre gået fra at være tæt på 0 til at være $-0,09$ og dermed negativ, selvom pædagogandelen er øget. Disse interaktionstests bør dog tolkes med forbehold, dels fordi interaktionsmodellerne har lavere power end hovedmodellerne, dels fordi de mange nye modeller medfører problemer med multiple sammenligninger, hvilket kan føre til falske positive konklusioner (Liu og Shiraito 2023).

Figur 3: Interaktionsmodel: forskelle i AMCE'er på tværs af uddannelsesniveau

Note: Figuren viser betydningen af institutionskarakteristika for sandsynligheden for at vælge en given institution betinget valgscenarie nummer (1-5). OLS-regressioner med klyngebuste standardfejl på individniveau. Fejllinjerne repræsenterer 95%-konfidensintervaller. N = 1336. De underliggende modeller er rapporteret i tabel S.7 i det supplerende materiale.

Diskussion og konklusion

I denne artikel har vi undersøgt, hvilke faktorer borgerne lægger vægt på i deres valg af daginstitutioner. I besvarelsen har vi også set nærmere på betydningen af resultatdata samt det mulige trade-off mellem normeringen og andel af pædagogisk uddannet personale. Disse spørgsmål er centrale for at forstå de fritvalgsordninger, som i stigende grad indføres i velfærdsstater, eftersom en central byggesten i disse ordninger er antagelsen om, at et til- eller fravalg er et tydeligt signal til serviceudbyderne om god eller dårlig kvalitet. Dermed er filosofien, at vi over tid vil se højere kvalitet som følge af borgernes valg. Det kræver imidlertid også, at serviceudbyderne er i stand til at identificere grundene til til- og fravalgene – især på komplekse velfærdsområder som daginstitutioner.

Resultaterne fra conjoint-eksperimentet viser, at normeringer, andelen af uddannede pædagoger og andelen af tilfredse forældre i daginstitutionen har positive effekter på valget af daginstitution. Andelen af børn af udenlandsk herkomst i daginstitutionen, det samlede antal børn i institutionen og især afstand

til institutionen har negativ indflydelse på valget. Ejerskabsformen i form af offentlig eller privat har til gengæld ingen indflydelse på valget. Heller ikke andelen af uddannede pædagoger i daginstitutionen ser ud til at rykke væsentligt på opfattelsen af normeringens vigtighed for valget.

Undersøgelsen bygger på et repræsentativt udsnit af danskerne fra YouGov. I udgangspunktet ville det måske have været bedre med et repræsentativt udsnit af de faktiske brugere, her forældre. Dog viser vores robusthedstest ikke væsentlige forskelle i vurderingerne fra forældre og ikkeforældre (se figur S.1 i det supplerende materiale). Samtidig er nuværende brugere i daginstitutionernes tilfælde ikke de eneste interessante borgerne i denne undersøgelse, da de kommende brugere i lige så høj grad skal vælge en daginstitution.

En anden indvending mod undersøgelsen er dens fiktive karakter. Respondenterne foretager kun et fiktivt valg, som ikke har nogen konsekvens for dem eller deres familie. Det er en væsentlig og generel indvending mod conjoint eksperimenter, men indvendingen gælder i lige så høj grad direkte spørgsmål om potentielle valg. Conjoint eksperimenter har i flere sammenhænge vist sig at have en høj grad af sammenfald med de virkelige valg, som de skal simulere (Auerbach og Thachil, 2018; Hainmueller, Hangartner og Yamamoto, 2015), men det er selvfølgelig et empirisk spørgsmål, om det også gælder på det danske daginstitutionsområde. Samtidig ville det være ønskværdigt, hvis fremtidige studier kunne kigge på de faktiske valg og fravalg af daginstitutioner i Danmark som DEA (2021) – måske koblet tættere med spørgeskemaundersøgelser.

Resultaterne af undersøgelsen tyder på, at resultatdata i form af andelen af tilfredse forældre betyder noget i valget af daginstitutioner i Danmark. Det er dog ikke sådan, at det nødvendigvis betyder mere end organisatoriske faktorer (afstand til hjemmet, antal børn og andel af udenlandsk herkomst) eller ressourcer (andel uddannede pædagoger og normeringer). På den baggrund giver artiklens resultater en vigtig nuancering til den logik, der hersker i kvasimarkeder, om, at et enkelt kvalitetsmål vil guide borgernes valg af offentlige institutioner og dermed medvirke til at højne kvaliteten i den offentlige sektor. I praksis er til- og fravalget langt mere komplekst og indeholder en afvejning mellem klassiske performanceindikatorer og andre mere umiddelbare og praktiske informationskilder, såsom afstand til institutionen.

Her er det selvfølgelig værd at nævne, at havde vi inddraget et eller flere andre resultatmål, kunne resultatet måske se anderledes ud. Daginstitutioner er dog også et område, hvor konkrete performanceindikatorer har svært ved at indfange den kvalitet, der faktisk leveres i institutionerne. Her er tilfredshedsmålinger et nemt alternativ, der leverer en holistisk performancebedømmelse til brugerne (Hjortskov, 2018). Vores undersøgelse tyder på, at borgerne tager

bruges performancevurderinger alvorligt – hvilken performance de reelt afspejler, er et andet spørgsmål.

Vi har i undersøgelsen fokuseret på de mere overordnede organisatoriske faktorer, som borgerne må tænkes selv at kunne skaffe sig adgang til uden at være brugere af serviceydelsen. Det er selvfølgelig ikke de eneste relevante faktorer i daginstitutionsvalget og er det sikkert heller ikke for især daginstitutions-skift undervejs (DEA, 2021). DEA fremhæver fra deres interviews flere andre faktorer, som betyder noget for dem, som skifter daginstitution: ro, nærvær, tryghed, stabilitet (både i dagligdagens aktiviteter og medarbejders fravær og udskiftning), arbejdskultur, forældresamarbejde, ledelse og børnesyn. Til gengæld nedtoner interviewpersonerne de mere praktiske faktorer som fysiske rammer og afstand – sidstnævnte i modstrid med nærværende undersøgelse. Derfor er det i fremtidig forskning med conjoint-metoden også relevant at se nærmere på faktorer, som ikke nødvendigvis er organisatoriske, da de også kan have stor indflydelse på valget af daginstitution og den feedback, som flyder tilbage til udbyderne.

Supplerende materiale

Supplerende materiale findes på [dette link](#) samt links i teksten.

Noter

1. Som et supplement til eksperimentet har vi spurgt respondenterne direkte til de forskellige faktorer og deres vigtighed for deres institutionsvalg i spørgeskemaet. De deskriptive resultater af disse direkte spørgsmål kan findes i [figur S.2](#) i [det supplerende materiale](#). Generelt er der stor overensstemmelse mellem conjoint-eksperimentet og de direkte spørgsmål.
2. De sædvanlige test for carryovereffekter og profilrækkefølge (Hainmueller, Hopkins og Yamamoto, 2014) kan ses i [figur S.3](#) og [S.4](#) i [det supplerende materiale](#).

Litteraturliste

- Auerbach, Adam Michael og Tariq Thachil (2018). How clients select brokers: competition and choice in India's slums. *American Political Science Review* 112 (4): 775-791.
- Baker, Michael, Jonathan Gruber og Kevin Milligan (2019). The long-run impacts of a universal child care program. *American Economic Journal: Economic Policy* 11 (3): 1-26.
- Bansak, Kirk, Jens Hainmueller, Daniel J. Hopkins og Teppei Yamamoto (2022). Using conjoint experiments to analyze election outcomes: The essential role of the average marginal component effect. *Political Analysis* 31 (4): 500-518.

- Beuermann, Diether W., Kirabo Jackson, Laia Navarro-Sola og Francisco Pardo (2023). What is a good school, and can parents tell? Evidence on the multidimensionality of school output. *The Review of Economic Studies* 90 (1): 65-101.
- Brogaard, Lene og Ole Helby Petersen (2022). Privatization of public services: A systematic review of quality differences between public and private daycare providers. *International Journal of Public Administration* 45 (10): 794-806.
- Børne- og Undervisningsministeriet (2020). *Aftale mellem regeringen og Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten og Alternativet om minimumsnormeringer*.
- Chingos, Matthew M., Michael Henderson og Martin R. West (2012). Citizen perceptions of government service quality: Evidence from public schools. *Quarterly Journal of Political Science* 7 (4): 411-445.
- Christoffersen, Mogens Nygaard, Anna-Katharina Højen-Sørensen og Laura Laugesen (2014). *Daginstitutionens betydning for børns udvikling. En forskningsoversigt (14:23)*. København: SFI.
- Coe, Charles K. og James R. Brunet (2006). Organizational report cards: Significant impact or much ado about nothing? *Public Administration Review* 66 (1): 90-100.
- Dafoe, Allan, Baobao Zhang og Devin Caughey (2018). Information equivalence in survey experiments. *Political Analysis* 26 (4): 399-416.
- Datta Gupta, Nabanita og Marianne Simonsen (2010). Non-cognitive child outcomes and universal high quality child care. *Journal of Public Economics* 94 (1): 30-43.
- Davidson, Adrienne M., Samantha Burns, Delaine Hampton, Linda White og Michal Perlman (2021). Policy frameworks and parental choice: Using conjoint analysis to understand parental decision making for child care. *Journal of Family Issues* 43 (5): 1335-1363.
- DEA (2021). *Børn der skifter daginstitution* (pp. 1-41). Tænketanken DEA.
- Dickinson, Helen, Gemma Carey, Elenor Malbon, David Gilchrist, Satish Chand, Anne Kavanagh og Damon Alexander (2021). Should we change the way we think about market performance when it comes to quasi-markets? A new framework for evaluating public service markets. *Public Administration Review* 82 (5): 897-901.
- Dietrichson, Jens, Ida Lykke Kristiansen og Bjørn A. Viinholt (2020). Universal preschool programs and long-term child outcomes: A systematic review. *Journal of Economic Surveys* 34 (5): 1007-1043.
- Dowding, Keith M. og Peter John (2012). *Exits, voices and social investment: Citizens' reaction to public services*. Cambridge University Press.
- Erickson, H. Holmes (2017). How do parents choose schools, and what schools do they choose? A literature review of private school choice programs in the United States. *Journal of School Choice* 11 (4): 491-506.
- EVA (2010). *Se med forældrenes øjne – Introduktion* (pp. 1–36). Danmarks Evalueringsinstitut.

- Fischer, Jesper Brask og Jon Kvist (2023). *Frihed, lighed og privat velfærd. På vej mod en ny samfundsmodel*. København: Gyldendal.
- Ganter, Flavian (2023). Identification of preferences in forced-choice conjoint experiments: Reassessing the quantity of interest. *Political Analysis* 31 (1): 98-112.
- Gray-Lobe, Guthrie, Parag A. Pathak og Christopher R. Walters (2023). The long-term effects of universal preschool in Boston. *The Quarterly Journal of Economics* 138 (1): 363-411.
- Guul, Torbjørn Sejr, Ulrik Hvidman og Hans-Henrik Sievertsen (2021). Quasi-market competition in public service provision: User sorting and cream-skimming. *Journal of Public Administration Research and Theory* 31 (4): 740-755.
- Hainmueller, Jens, Dominik Hangartner og Teppei Yamamoto (2015). Validating vignette and conjoint survey experiments against real-world behavior. *Proceedings of the National Academy of Sciences* 112 (8): 2395-2400.
- Hainmueller, Jens., Daniel J. Hopkins og Teppei Yamamoto (2014). Causal inference in conjoint analysis: Understanding multidimensional choices via stated preference experiments. *Political Analysis* 22 (1): 1-30.
- Hastings, Justine S. og Jeffrey Weinstein (2008). Information, school choice, and academic achievement: evidence from two experiments. *The Quarterly Journal of Economics* 123 (4): 1373-1414.
- Hastings, Justine S., Richard Van Weelden og Jeffrey Weinstein (2007). Preferences, information, and parental choice behavior in public school choice. *Working Paper No. 12995*. National Bureau of Economic Research.
- Hirschman, Albert O. (1970). *Exit, voice, and loyalty: Responses to decline in firms, organizations, and states*. Harvard University Press.
- Hirschman, Albert O. (1982). *Shifting involvements: Private interest and public action*. Princeton University Press.
- Hjelmar, Ulf, Ole Helby Petersen og Karsten Vrangbæk (2013). Udlicitering af offentlige opgaver i Danmark – en forskningsoversigt over de hidtil dokumenterede effekter. *Politica* 45 (1): 60-79.
- Hjortskov, Morten (2018). Borgernes tilfredshed med offentlig service – et spørgsmål om kvalitet og forventninger? *Politica* 50 (3): 326-344.
- Hjortskov, Morten (2019). Citizen expectations and satisfaction over time: Findings from a large sample panel survey of public school parents in Denmark. *The American Review of Public Administration* 49 (3): 353-371.
- Hood, Christopher og Ruth Dixon (2010). The political payoff from performance target systems: No-brainer or no-gainer? *Journal of Public Administration Research and Theory* 20 (suppl_2): 281-298.
- Horiuchi, Yusaku, Zachary Markovich og Teppei Yamamoto (2021). Does conjoint analysis mitigate social desirability bias? *Political Analysis* 30 (4): 535-549.

- Hvidman, Ulrik (2019). Citizens' evaluations of the public sector: Evidence from two large-scale experiments. *Journal of Public Administration Research and Theory* 29 (2): 255-267.
- Hvidman, Ulrik og Simon Calmar Andersen (2016). Perceptions of public and private performance: Evidence from a survey experiment. *Public Administration Review* 76 (1): 111-120.
- James, Oliver og Alice Moseley (2014). Does performance information about public services affect citizens' perceptions, satisfaction, and voice behaviour? Field experiments with absolute and relative performance information. *Public Administration* 92 (2): 493-511.
- James, Oliver, Asmus Leth Olsen, Donald P. Moynihan og Gregg G. Van Ryzin (2020). *Behavioral public performance: How people make sense of government metrics*. Cambridge University Press.
- Jilke, Sebastian, Gregg G. Van Ryzin og Steven Van de Walle (2016). Responses to decline in marketized public services: An experimental evaluation of choice overload. *Journal of Public Administration Research and Theory* 26 (3): 421-432.
- Jilke, Sebastian, Wouter Van Dooren og Sabine Rys (2018). Discrimination and administrative burden in public service markets: does a public-private difference exist? *Journal of Public Administration Research and Theory* 28 (3): 423-439.
- John, Peter (2017). Finding exits and voices: Albert Hirschman's contribution to the study of public services. *International Public Management Journal* 20 (3): 512-529.
- Le Grand, Julian (1991). Quasi-markets and social policy. *The Economic Journal* 101 (408): 1256-1267.
- Le Grand, Julian (2003). *Motivation, agency, and public policy: Of knights and knaves, pawns and queens*. Oxford: Oxford University Press.
- Le Grand, Julian (2007). The politics of choice and competition in public services. *The Political Quarterly* 78 (2): 207-213.
- Lindeberg, Nanna Høygaard, Anne Toft Hansen, Kathrine Vixø, Dina Celia Madssen, Line B. Bjerre, Astrid Lundby og Melanie Anfinen Lautrup (2023). *Kvalitet i dagtilbud – national undersøgelse af kvalitet i pædagogiske læringsmiljøer og rammer i kommunale daginstitutioner og dagplejen for 0-2-årige børn*. VIVE og EVA.
- Lindholm, Andrej Christian og Morten Balle Hansen (2015). Befolkningens holdninger til markedsføring af den offentlige sektor: Erkendelsesinteresser og forklaringsmodeller i politologien. *Politik* 18 (4): 47-59.
- Liu, Guoer og Yoki Shiraito (2023). Multiple hypothesis testing in conjoint analysis. *Political Analysis* 31 (3): 380-395.
- Lowery, David (1998). Consumer sovereignty and quasi-market failure. *Journal of Public Administration Research and Theory* 8 (2): 137-172.

- Malhotra, Neil og Yotam Margalit (2014). Expectation setting and retrospective voting. *The Journal of Politics* 76 (4): 1000-1016.
- Marvel, John D. (2015). Public opinion and public sector performance: Are individuals' beliefs about performance evidence-based or the product of anti-public sector bias? *International Public Management Journal* 18 (2): 209-227.
- Meier, Kenneth J., Austin P. Johnson og Seung-Ho An (2019). Perceptual bias and public programs: The case of the United States and hospital care. *Public Administration Review* 79 (6): 820-828.
- Næsby, Torben (2019). *Forældrenes holdning til kvalitet i dagtilbud: Projekt: Europæiske pejlemærker for kvalitet i dagtilbud (1-5 År). Delrapport for Danmark*. UCN.
- Olsen, Asmus Leth (2015). The numerical psychology of performance information: Implications for citizens, managers, and policymakers. *Public Performance and Management Review* 39 (1): 100-115.
- Petersen, Ole Helby og Ulf Hjelmar (2014). Marketization of welfare services in Scandinavia: A review of Swedish and Danish experiences. *Scandinavian Journal of Public Administration* 17 (4): 3-20.
- Petersen, Ole Helby, Ulf Hjelmar og Karsten Vrangbæk (2018). Is contracting out of public services still the great panacea? A systematic review of studies on economic and quality effects from 2000 to 2014. *Social Policy & Administration* 52 (1): 130-157.
- Pollitt, Christopher og Geert Bouckaert (2017). *Public management reform: A comparative analysis – Into the age of austerity*, 4. udg. Oxford: Oxford University Press.
- Ritzau (2019). Demonstrerer for flere pædagoger: "Det giver mig ondt i maven". dr.dk, 6. april.
- Shleifer, Andrei (1998). State versus private ownership. *Journal of Economic Perspectives* 12 (4): 133-150.
- Tiebout, Charles M. (1956). A pure theory of local expenditures. *Journal of Political Economy* 64 (5): 416-424.
- Tybjerg, Jonathan (2019). Her er udfordringerne for regeringens plan om minimumsnormeringer. *Zetland*, 21. oktober.
- Warren, Mark E. (2011). Voting with your feet: Exit-based empowerment in democratic theory. *American Political Science Review* 105 (4): 683-701.
- Wilson, James Q. (1989). *Bureaucracy: What government agencies do and why they do it*, 2. udg. New York: Basic Books.